

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.“
Articolii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 June 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Inscriptiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. facsa timbrala pentru fiesce-care publicatiune separatu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Caus'a lui Alesandru Romanu.

Prezum s'a anuntiatu in Nr. 2 alu diuariului „Federatiunea“ de la 16 curinte, Alesandru Romanu pleca in 18 la Vatiu, pentru a suferi inchisorea 2^e unu anu. D'in informatiuni sigure scimu, ca Alesandru Romanu se afla pana acuma sanetosu.

Procesulu de pressa contr'a lui Ionu Porutiu in caus'a Tofaleniloru.

Se scie d'in Nr. 146 alu „Federatiunii“ de la 9 ian. 1870 28 dec. 1869, ca Ionu Porutiu fu citatu inaintea tribunalului de pressa pentru unu articlu ce lu scrisu in caus'a Tofaleniloru in Nr. 112-297 alu „Feder.“ de la 1311 oct. an. tr. — Acestu procesu se pertrat'a ieri, in 21 curinte, inaintea curtei juratiloru pentru districtulu de Pest'a. Procurorulu generalu, substituitu prin Bartolomeu Rongonyi, acusa pre Ionu Porutiu, ca prin articulu memoratu a provocatu pre Romanii d'in Transilvani'a la conturbarea violenta a pazei publice si a ordinii. Procurorulu generalu, presintandu mai antaiu cate va acte giudiciale relative la procesulu urbarialu alu baronului Apor contr'a Tofaleniloru, si espune motivele asié precum s'a potutu vedé d'in actulu de acusatune publicatu in Nr. 146. alu „Fed.“ Ionu Porutiu combatendu prin unu discursu mai lungu*) punctele de acusatune, accentua ca, daca s'aru mai repeti casuri atatu de infioratorie ca celu de la Tofaleu, elu n'ar' poté se scria nece in viitoriu altmintre, de catu cum a scrisu in caus'a Tofaleniloru. Aperiatorulu Ignatiu Dietrich, deputatu dietale, nega asiderea, ca articulu cestiunatu ar' contiené vro provocare factica la conturbarea pazei si ordinii publice. Procurorulu generalu respunse cu cate-va cuvinte la discursulu de aperiare alu lui Ionu Porutiu. Acestu-a [replic'a in scurtu. Presedintele tribunalului de pressa, Iosifu Sárkány, resume apoi punctele de acusatune si discursulu de aperiare si pune juratiloru urmatoarele intrebari: 1) Contiene ore séu ba articulu incriminatu una provocare la conturbarea violenta a pazei publice si a ordinii; 2) Ionu Porutiu este ore séu ba autorulu articulu incriminatu; 3) Ionu Porutiu este ore vinovatu séu ba?

Juratii se retraseru in chili'a laterale pentru a se consult'a; dupa cate-va mominte revenira la locurile lor si presedintele loru enuncia urmatoariu verdictu: la intrebarea 1-a: 7 voturi contra 5 da; la intrebarea 2-a: unanimu da; la intrebarea 3-a: 7 voturi contra cinci da.

Tribunalulu de pressa aplica apoi §ulu 9 alu legei de pressa si, luandu in consideratiune etatea tinera si vietia nepetata a acusatului, lu condamn'a la inchisore de 6 lune, la una amenda de 200 fl., la spese procesuali de 34 fl. si la spese pentru interprete de 7. fl. 84 cr. v. a.

S'a insinuatu recursu de nullitate.

Federalismulu adeca libertatea.

Sub titulu acestu-a „Reform'a“ dlui Schuselka, de la 13 ianuariu, publica unu articlu, d'in care estragemu urmatoarele:

„Cu catu numerulu fideliloru, cari credu in liter'a constitutiunii, devine mai micu, cu atatu ei sbiera mai tare: „Séu tienemu strinsu la constitutiune!“ Pentru a infrumsetia inse, inaintea lumei si chiaru inaintea proprii loru conscientie, acestu strigetu de bataia, care, intre reportele noastre, nu este altu-ce, de catu provocarea la una politica fortia, la una politica de persecutare si apesare si, in fine, la una politica de sange si feru, fidelii constitutiunii afirma in continuu, ca tiererea loru la constitutiune ar' fi identica cu sustinerea libertatii. Nu se obosescu intru a afirm'a, ca una schimbare a constitutiunii, in intiesulu adeveratei egale-indreptatiri generale, anume in intiesulu federativu, ar' duce la restrin-

gerea, la nemicirea libertatii, ar' duce la domnirea reactiunii feude, clericale si absolutistice.

„Acestu strigetu se deriva, la cei mai multi fidei ai constitutiunii, d'in ratecure. Acest'a inse e una ratecure escusabile, fiindu ca ratecitoriului nu i lipsese ocaziunea, de a se instrui mai bine. Ei inse nu voiescu a se emenda, nu voie cu a se lasa séu fidi condusi si convertiti la una unica convingere adeverata. Ei si-inchidu ochii si urechile d'inaintea faptelor instructive, d'inaintea celor mai chiare combateri. Ei audu numai una voce, si cu catu acest'a striga si comandeza mai tare, mai animos si mai terorizatoriu, cu atatu mai cu mare placere i credu si asculta de ea. Ei sunt contrari sarcastici si turbati ai infallibilitatii papali, inse credu orbesce si nebunesce in infallibilitatea diuariului loru, cu tote ca afirmatiunile si pretensiunile acelu-a fure, in continuu si in tote privintiele, combatute si date de gole prin fapte.

„Afirmatiunea unei parti a fideliloru constitutiunii, si adeca chiaru a partii celei active, agitative, si anumitu a oratoriloru celoru cu gura mare, ca tiererea la liter'a constitutiunii ar' fi sinonima cu sustinerea libertatii, nu se deriva d'in vre-una ratecure, ci e unu neadeveru apertu si exprimat cu consciintia si intentiune. Candu partia acest'a vorbesce de libertate, nu intielege altu-ce de catu propria sa domnire. Ea nu recunoscce alta libertate, de catu pre a sa, si placerea ei ce o are in libertate, consiste in indestulirea poftii sale de domnire; ea voiesce a proclam'a de lege singuru domnitoria conceptulu séu de libertate, pentru a domni preste tote celelalte partide, preste propriulu séu poporu, de alu carui reprezentante se obtuude, cu unu cuventu, pentru a domni preste tote poporele, si pentru ace'a striga contr'a restringerii libertatii, la casu candu s'ar indreptati in modu egalu tote partitele, tote poporele. Acest'a partita insetata de poft'a de domnire, lucra in tote dupa assioma: „Scopulu santiesce mediu-locele;“ ea inse intrebuintieza pentru scopuri profane mediu-locele profane. Scopulu ei e domnirea, si pentru ace'a falsifica istoria, injura cultur'a tempului, suspiciunea cele mai nobile si adeverate nesuintie de libertate, se radica inganfata a supra celoru mai inalte autoritati a le culturei, si cuteza a opune dorintiei si vointiei natiuniloru unu veto despoticu. Ea face acest'a, presentandu federalismulu de contrariulu libertatii, pre candu cei mai luminati si nobili cugetatori si barbati de statu ai totoruru natiuniloru vedu chiaru in federalismu idealulu libertatii. Partia acest'a, ca si candu ar' scrie pentru copii nepreceptoru si cari credu tote orbesce, depinge terorie unu sistemulu federativu cu coloru atatu de viue, precum numai unu pateru Cochem a potutu depinge infernulu. Ea cuteza a se mand'i, ca e partita germana privilegiata, batjocurindu si afurisindu federalismulu, care totu-si e principiulu de vietia chiaru alu natiunii germane, si inca in gradu atatu de mare, in catu se pote afirm'a cu totu dreptulu: Germanismulu e federalismulu.

„Veri-care statu, fia acelu-a locuitu chiaru si numai de unu singuru poporu, daca n'are séu fia numai una institutiune de fortia, ci de dreptu, trebeu inchipuitu ca una federatiune libera. Daca omulu privece statulu cu intieptiune, adevverulu acestu-a se manifesteaza in gradu atatu de mare, in catu filosofia, in data ce a inceputu a se ocup'a cu natur'a statelor, se vediu constrinsa a presupune una conventiune de statu, una intrunire libera, adeca una federatiune, pentru ca in urma séu pota atribui statelor unu caracteru legitimu. Acesta conventiune stravechia, prin carea natiunile séu partile acelor a s'au intrunite adeca federatu dupa raporte geografice si etnografice in comuniuni de statu, pentru a-si apera in ele drepturile loru individuale si libertatile, si pentru a ajunge scopuri comune, e bas'a naturale a statelor, d'in carea au resultatu tote desvoltarile politice ale libertatii, pana candu a intrevintu impregiurarea, ca pactulu fictu de statu, federatiunea de statu s'a inchiatu intru adevveru, de unde apoi s'au infintiatu modernele monarcie constitutiunale

si adevveratele state libere. Gradulu, in care fiasce-care statu, chiaru si celu locuitu de unu singuru poporu, se pote recunoscce de liberu, depinde de la mesur'a, in carea fiasce-care omu particulariu si fiasce-care intrunire de omeni, numesca se ace'a ori cum, nu e membru supusu, ci nedependente si intra in federatiunea de statu d'in voia libera. Daca acest'a se pote dice despre state, cari se formeza de cate unu unicu poporu, cu atatu mai multu se pote si trebeu séu se dica si despre state, in cari locuescu mai multe popore! Cum se pote ca ace'a, ce in unu statu de dreptu trebeu séu se dee fiasce-carui omu singuratecu, anume libertatea personale, dreptulu desvoltarii individuale nedependente, dicemu, cum se pote ca ace'a séu se refuseze poporeloru intregu, si pre langa ace'a séu se vorbesca totu-si de statu liberu! Daca toti individii ai unui-a si acelu-a-si poporu, care formeza unu statu, trebeu respectati ca membri liberi, egali-indreptatiti si federati ai comuniunii, cu atatu mai multu trebuesce acest'a, conformu legei logice, a se aplica si la individualitatile poporeloru, cari au a fi intrunite in una comuniune politica.

„Cu privire la omeni (abstragundu de la natiunitatile loru), cari s'au intrunite in statu, teori'a filosofica a statului de dreptu a aflu de permisibile chiaru si presumtiunea, ca omenii acesti-a au transpusu capulu statului tote drepturile loru prevedute in conventiunea stravechia, prin urmare i s'au supusu cu totulu. Acesta teoria fu sanctionata in modu religiosu prin impregiurarea, ca se crea unu dreptu monarcicu divinu, conformu carui-a monarcii pareau alesi de Ddieu, pareau substituti lui, asié, in catu, prin supunerea catra monarci se respect'a si legea divina. In modulu acestu-a se rectific'a impregiurarea, ca singuratecii omeni domniau preste popore intregu, si ca milioane fure supuse vointiei unui omu singuraticu; domnirea regentiloru, absolutismulu puteri guvernamentale si supunerea poporeloru, a omenime, primira una base filosofica si religiosa. Inse, pentru ca unu poporu séu domnesca a supra altui-a, a supra altoru popore, ca anumite popore séu fia, d'in veri-ce cause, designate a asculta de alte popore. a si supuse acelor-a, pentru acestu modu de domnire nu a cutezatu nimine a intemeia una teoria de dreptu naturalu si religiosa, ci d'in contra, domnirea unui poporu a supra altui-a séu a supra altoru popore a fostu privita totu-de-un'a si pretotindene singuru numai de una stare silnica, de subjugare si suprimere, si daca pre langa acest'a a mai fostu totu-si vorba de dreptu, acelu-a n'a fostu altu-ce, de catu dreptulu palei, dreptulu resbelului.

„S'a intemplatu de multe ori, ca mai multe popore voiau séu derive d'in cultura loru adevverata séu numai paruta superiora, si d'in religiunea loru dreptulu de a domni preste alte popore, a le apes'a, ma chiaru a le si stirpi; la aceste popore inse cultura si religiunea erau numai remedie parute de dreptu, ratecitorie séu faciarnice, pentru a infrumsetia forti'a cea dura si nedrepta. Ce se referese la religiune, ea numai preceptu falsu si degenerata se potea intrebuintia de titlu legalu spre apesarea poporeloru. De-si crestini si beserec'a crestina, ca atare, au gresitu adese si multu in privintia acest'a contr'a invetiaturei divine despre egalitatea totoruru omeniloru, totu-si acesta frumoza sentintia fundamentale, carea e funtele totoruru drepturiloru si libertatiloru, nu s'a nimitu de totu chiaru neci in tempii cei mai intunecosi si barbari, d'in contra, ea a imblanditu totu-de-un'a, celu putienu in parte, forti'a, ea s'a exercitat d'in Rom'a chiaru si a supra omeniloru selbatedid'in nou descoperitele parti ale lumei. Ce se atinge de cultura, ace'a cauza la totu casulu in vietia poporeloru, ca si in a omeniloru singurateci ca atari, una influentia competente a celoru culti a supra celoru neculti séu mai putienu culti, una superioritate séu inferioritate. Acestu-a e cursulu naturalu alu lucruriloru, care se valideza precum in vietia sociale, asié si in cea internatiunale. Acesta stare naturale inse nu pote crea, neci pre unulu neci pre celu-a-laltu terenu alu

*) Va urm'a in Nr. venit.

vietici, una diferință pozitivă în drepturile politice. Totuși de putinele și libertate a se derivă, din deosebirea culturii, precum în raportul dintre popor, așa nece în cel d'între individii unui popor, una diferință, una neegalitate în drepturile politice. Oamenii și popoarele nu sunt egali în puterile lor fizice și spirituale, în dezvoltarea și cultura puterilor acestora, în dreptul omeneimei și alii popoarelor înse sunt egali; deci între ei trebuie să domnească echilibrul înaintea legii, va se dăca: egală îndreptăcirea. Una omu cultu, unu popor cultu e privilegiat în diversele raporte ale vieticii chiar prin cultura; prin urmare s'ar' comite una nedreptate mare candu s'ar' privilegiat inca și politicesc.

(Va urmă.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia dela 20. ian. 1870.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Stef. Majláth. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: b. Ios. Eötvös, Stef. Gorove, c. Georgiu Festetics, c. Iulin Andrassy, Col. Bedekovics și Melc. Lónyay.

Dupa autenticarea processului verbalu alu siedintiei precedente, presiedintele presinta camerei mai multe petitioni, între cari și a cotelui Solnocolu Interioru pentru cassarea claustruloru. — Se tramitu la comisiunile respective.

Ladis. Tiszza adreseza ministrului de justitia doue interpelatiuni, și anume: Lu întreba, daca are de cugetu a presintá camerei unu proiectu de lege, care se dispuna delatutarea cautiunii pentru tóte foiele politice de pre-teritoriulu unghurescu, și voiesce camer'a, prin primirea unui atare proiectu de lege, a cassá legile esceptionali și dispunetiunile, cari apesa inca press'a în Transilvania prin censur'a preventiva, confiscatiune etc, și estu-modu a estinde valoraa legii constitutiunale de pressa și asupr'a Transilvaniei? Interpelatiunea a dou'a se referesca la regularea comassatiunii în Transilvania prin unu proiectu specialu de lege. — Se voru comunica ministrului concerninte.

Urméza la ordenea dilei continuarea desbaterei speciale a supr'a bugetului ministrului presiedinte.

Se cetesce rubric'a recerintieloru, carea specifica pentru biuroulu presidialu 12,000 fl, pentru celu de pressa, diuarie și alte erogatiuni 12,500 fl. și pentru biuroulu de translatura 9,000 fl. a. v.

Ales. Csikky nu pote votá acésta suma fiindu că, de siguru, se întrebuintieza pentru subventiunarea unoru foie miserabile.

Ales. Körmendy dice, că biuroulu de pressa e necesariu pote pentru acéa, ca membrii aceluia să traga atentiunea ministrului distribuitoru de orduri, care altcum ar fi condamnatu la neactivitate, a supr'a individiloru, caroru a li pote spendá benedictiunea sa într' aurita. Oratorele desaprobeza, că ministrulu presiedinte nu cetesce însuși diuariele, că nu oserveza cu proprii și ochi vietia publica, și nu lasa ca opiniunea publica să influentieze immediatu a supr'a lui, ci spre acésta se servește de ochi și individi straini. Dice mai de parte, că victuali biuroulu de pressa sunt eunuchi, castrati, éra nu barbati, și lasa se se indope d'in sudorea terei întocmai ca elaponii (Ilaritate generale.) Guvernulu are lipsa de trei foie :

„Hirmondo“ pentru poporu, „Esti Lap“ pentru publiculu cetatianu și „Borszem Janko“ pentru tenerimea frivola. Press'a mercenaria semena cu aerulu carcerului, care inneca pre respiratoriu, precandu press'a libera si nedependinta e una mare de aeru curatu, care dă totuorua vietia. Drept'a, carea astrictu constitutiunea, voiesce acuma a corumpe, prin literatur'a platita, moralulu natiunii! Ministrii aru voi se se tamaiceze pentru banii terei de diuarie mercenarie, precum lasău se se adoreze ca diei vechii imperatori romani. Protesteaza contra acestei procederi, apellandu la moralulu sanetosu și opiniunea publica a natiunii.

Em. Henszlmann: Ministrulu presiedinte a dechiaratu, că intru adeveru ajută câte-va diuarie, acésta înse dn'a-sa nu o numesce „subventiune“. Intrega lumea înse se pote convinge, că ajutorarea și subventiune a semena atātu de tare un'a cu alt'a, ca și ou cu ou. A disu mai departe, că nu le ajută d'in banii votati de camera. Oratorele va cercetá, cu ce bani le sabventiuneza d'ara.

Dn'a sa afla în socotelele finali de pre an. 1868 unu creditu suplementariu de 8000 fl, remasi d'in erogatiunile pentru translatura, și la alta pusetiune, totu sub titlulu aceluia, 38,996 fl. Deci cei 8000 fl. n'au fostu votati, prin urmare ministrulu presiedinte a avutu dreptu, candu a afirmatu, că n'a subventiunatu diuariele d'in banii votati. E dreptu, că cu 12,500 fl. nu se pota sustiené trei foie, înse cu 12,590 + 38,996 + 8000 fl. da, mai alesu candu c' vorb'a de foie septemariu. Trebuie se recunosca totu însulu, că una foia oficiale umoristica e una idee noua — chiaru asié de noua, ca și institutiunea delegatiunii; celu pucinu, oratorele nu emosece esemplu în întreaga lumea, ca unu guvernă se folosescă spre propagarea ideeloru sale una foia umoristica; ide'a e genială, și la totu casulu e mai placuta decâtu ide'a delegatiunii (Ilaritate). Cu tóte aceste înse nu pote votá nici unu cruceriu pentru atari scopuri.

Col. Tiszza nu pote refusá erogatiunile pentru unu biurou de pressa, fiindu că existinta acestui a e necesaria; numai câtu acelea sunt prea enorme. Pausialele pentru biuroulu presidialu facu 12,100 fl., cari, în raportu cu ale celoru-altii ministri, sunt prea mari. Oratorele e gat'a a votá pausialele aceste precum și ale biuroulu de pressa, specificate cu 9000 fl., éra celelalte spese cerute pentru biuroulu de pressa, nu le pote neci decâtu aprobá.

Ludov. Dobssa nu voteza sum'a ceruta pentru biuroulu de pressa.

Majoritatea camerei primesce tóte trei pusetiunde.

Se procede la desbaterea specială a supr'a fondului de despustiune, specificatu cu 120,000 fl. v. a.

Col. Tiszza nu precepe, cum voiesce guvernulu a motivá fondulu de despustiune, de ora ce Ungaria n'are reprezentanti nedependinti în strainetate; înse vede, că majoritatea, prin votarea aceste sume, manifesteaza guvernulu este d'in sinulu ei, increderea ce o are în elu. Oratorele dechiară, că minoritatea nu pote votá cele 120,000 fl., fiindu că nu scie, că ore acci-a nu se întrebuintieza chiaru contra ei. (Aprobare în stang'a.)

Ladisl. Berzeneczezy, Ales. Horváth și Car. Bobory nu pota primá fondulu de despustiune.

Paulu Madocsányi sustiene, că fondulu de despustiune se întrebuintieza numai pentru promoverea (?) bunei stări a terei. Deci recomanda camerei primirea fondului cestiuat.

Ern. Simonyi, Sab. Vukovics, Iulin

Schwarz, Stef. Patay, Em. Henszlmann și Ales. Csikky pledéza contra, éra Zsedényi, Ios. Slávy, Fr. Deák, Fr. Pulszky și c. Iul. Andrassy pentru primirea fondului de despustiune.

Doue dieci deputati d'in stang'a ceru votare nominală. Resultatulu e: d'între 431 deputati, 169 votéza pentru, 102 contra fondului de despustiune, 159 sunt absinti; presiedintele nu votéza. — Prin urmare majoritatea camerei primesce sum'a de 120,000 fl., ceruta pentru fondulu de despustiune.

Siedintia se inchiaia la 2¹/₂ ore d. m.

Siedintia dela 21. ian. 1870.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Stefanu Majláth. Pre bancele ministeriali: Lónyay, Bedekovics și c. Festetics.

Dupa autenticarea processului verbalu alu siedintiei de ieri, presiedintele anuncia camerei mortea deputatulu Ludovicu Barthá, invitandu pre deputati a se presintá la 3 ore d. m. la locuint'a repausatului, pentru a-i dá onorea d'in urma. Camera și-esprime protocolaru condolinti'a pentru mortea membrului său.

Dupa acéa se presinta diferite petitioni, cari se tramitu la comisiunea petitiunaria.

Ladislau Gonda întreba pre ministrulu de interne, daca are de cugetu a presintá unu estrasu câtu se pote mai detaiatu despre daunele cauate bunului publicu și privatu prin esudările Tisei? — Se va comunicá ministrulu respectivu.

La ordenea dilei urmăza desbaterea specială a supr'a bugetului ministrului delangă person'a Majes. Sale, specificatu în 71,000 fl. v. a.

Dupa una desbatere lungă, la carea participara mai multi oratori, majoritatea camerei primesce bugetulu d'in cestiune.

Urméza la ordenea dilei bugetulu ministrului de finacie, în care se specifică perceptiunile brute în 140,528,900 fl. v. a., é'r' venitululu curatu 102,499,700 fl.

Presiedintele este de parerea, că ar' fi bine a se luá de cinosura în discutie raportulu comisiunii financiarie. Dupa o desbatere orocare, camer'a primesce bugetulu ministerialu de finacie cu reductiunea de 2% propusa de comis. fin.

Siedintia se inchiaia la 1 ora și ¹/₂ d. m.

Una rogare in interesulu Romanismului.)

Domnule Redactoru! Aveti, fără îndoiéta, cunoscutia că, d'in prim'a Septembrie, anulu scolasticu 1869/70, s'a inauguratu scol'a capitale ort. or. „Radu Negru“ în in urbea Fagarasiu — loculu celu mai potrivit pentru una scola normale de modelu. Scopulu ei, ca alu ori carei scole bune, este dezvoltarea educatiunii natiunale și respandirea culturii în poporu asié, ca se ajunga a nu mai fi, în tíera Oltului, Romanu care se nu scia cetá si serie. Ar' fi de prisosu a insiste, înainte domniei-vostre, asupr'a importanței unui asemene institutu și asupr'a marilor folose, ce elu pote fi menitu a aduce causei nostre:

*) Celelalte diuarie natiunale, sunt rogate cu totu respectulu a reproduce acésta rogare în stimabilele loru colón.

HOISIORA.

Homeru.

(Fine.)*

Andromache Il. c. XXII. v. 437.

(Hectoru, consociulu Andromachei, esindu la lupta singulară cu Achile, fu ucisu de acestu d'in urma și teraitu la năile grecesci. Andromache, audiendu de acésta, iesse pre mării cetății și plange).

De Hectoru Andromache nimica n'audise
Si neci venise n' fapta vr'unu solu care se-i spuna,
Că sociulu ei remase acum afar' de porti.
Ci ea tiesea la panza n'tr'unu cornu alu casei n'alte,
Lucrandu unu vestmentu splendidu cu flori în patru itie,
Si-a fostu mandatu la serve cu comele frumose,
Să faca focu în casa sub tripodulu celu mare,
Că Hectoru s'aiba scaldá d'in lupta rentorcandu;
Ea nu sciea, nebun'a, că nu-i mai trebe scaldá,
C' Aten'a cu ochi vineti l'a datu l'Achilu în mana.
Dar' candu audi lamentulu si plangeri dela turnu,
Poterile-i slabira si diosu scapá s'aveic'a

Si asié grai la serve cu comele frumose:
„Veniti, urmati-mi doue, se vedu ce s'a n'templatu,
„C'am auditu lamentulu iubitei mele soare,
„Si inim'a-mi s'vecnesce, gentuchii mi-su ca ghiaei'a;
„Altu reu veni de siguru pre fii lui Priamu;
„O, bataru de n'asiu dice o vorba n' ora rea!
„Dar' eu me temu pre tare, că nobilulu Achile

*) A se vedé nr. tr. alu „Fed.“

„Pre Hectoru indrasnetiulu l'alinga preste campuri,
„Si-eschisu, se-i puna capetu nebun'a barbatia.
„Elu nu stá nici odata cu alti barbati în cetá,
„Ci totu mergeá nainte, se nu-lu intréca altulu.“

Grai, si, ca nebuna, cu inim'a sdrobotita,
Esi d'in casa intoe, urmandu-i doue serve,
Si candu la turnu ajunge în mesteculu de omeni
Statu pre muri, se lu vedia si ndata-lu si diari
Intinsu nainte urbei teritu fara de mila
De cai sburdati si ageri la năile grecesci.

O nopte n'tuneesca pre ochii ei se'ncline,
Si lesinandu ca morta, pre spate a caduindu;
D'in capu sari departe frumos'a ei cintura
Si cepsea si tulbanulu ce peru-i incingeá
Si velulu ce i-lu dede stralucitori'a Vineri
In diu'a candu o duse nedumeritulu Hectoru
D'in casa lu Etionu, donandu-i multe daruri;
Si n'giuru-i stau în cetate cumnatiei si cumnate
Cuprinsi de desperare, veduindu că vré se móra.

Dar' câtu veni în fire-si si-atemulu i se n'torse,
Cu lacrimi si suspine grai cátra troiani:
„Amaru de mine, Hectoru! ursit'a ni-a fostu un'a,
„De-si tu esti d'in Troi'a, d'in casa lui Priamu,
„É'r' io-su nascuta n' Teb'a n' muntosulu Hipoplacu
„In casa lui Eteonu, ce m'a crescutu micutia,
„Sé fiu nefericita; o, nu m'ar' fi nascutu.

„Tu mergi acum departe n' a Orcului palate,
„In negrele ascunse, ce jaci pre sub pamentu,
„Lasandu me în gele si n' casa veduvita.
„Dar' ce va face prunculu, infantulu neferice?
„Tu nu-i mai fi cu demnulu, nici elu mai multe cu
tine,
„Neasuri si alte rele i voru cadé pre capu-i

„De si-a scapá de ur'a resbolului grecescu,
„Că-ci alti' i'oru luá agrii si i voru scurtá hotarulu.
„Acésta di orfana lu rumpe de toti socii,
„Lasandu-lu plinu de lacrimi, purure amaritu.
„Seramanulu pruncu va merge l'ai tatalu amici,
„Prindiendu p' unulu de manta pre altulu de giubea

„Si-abie va prinde vr'unulu, se-i ude a' lui buze,
„Dar' gur'a va se-i sece cu tota mil'a loru.
„É'r' altulu ce-are tata, lu va sterna la prandiuri,
„Tragundu-i palmi pre facia, batandu-si jocu de elu;
„La naiba! mergi d' aicca, tu n'ai tata la mesa;
„Si, lacremandu, va n'torce la mam'a veduvita
„Baiatulu ce nainte, pre alu tata seu genuche,
„Mancá numai medu'a si untulu de la oi;
„Si candu i venia somnulu, satulu d' a' sale jocuri,
„Dormia pre patulu mole la doic'a sa în bracie,
„Cu inim'a cuprinsa de gingasi desfetari.
„Dar' adi, orfanu în lume, vai! multe va se patia
„Astianace-alu mamei, c' asié-lu numia Troianii.
„D'in toti, tu singuru, Hectoru! érái tarfa urbei,
„Si-acum p'alu teu cadavru, la năile concave,
„Se batu si licuru vermit, că-ci canii sunt satui;
„Si tu jaci golu pre érba, é'r' hainele-su acasa,
„Subtiri si delicate, tiesute de muieri.
„Dar' eu le-oiu arde tóte, censusia le voi face,
„Că nici nu-ti sunt de lipsa, dar' nici se jaci pre ele,
„Ci se-ti remana nume la Troi si la Troadi.“

Au disu, plangundu, si tóte cu dens'au suspinatu.

III. Nausi c'a Od. c. VI. v. 86.

(Nausic'a, fia lui Alcino, regele Feaciloru, merge la riu cu servitoriele, se spele haine; acolo convine cu Ulisse, pre care valurile mării, dupa o ratecire de mai multe lune, lu abatura la tiermurii Feaciloru.)

déca ar' aduná concursulu si simpatiele toturor Romanilor luminati si de inima, cari dorescu cu sinceritate progresulu si prosperitatea natiunii lor.

Intr'adeveru, déca celu mai potericu temeiu alu unui institutu ca alu nostru, este luminarea si moralizarea poporului; déca adeveratele sorginti ale avutiei si ale prosperitatii unui poporu decurgu éra si numai d'in sciintia: atunci este una dotoria indispensabile, pentru fiecare Romanu, ce si iubesc patria si natiunea, d'a se interesa de ori ce atinge instructiunea si educatiunea natiunala, d'a luá parte la orice se face in favorea inaintarei si dezvoltarei lor, si estu-modu a aduce contingentulu sêu dupa mediele, ce elu posede, cã-ei traimu intr'o época in care poporele nu se mai claséza dupa proportiunea numerica, ci ele si-castiga importantia, se asidéa in adeverat'a loru valoare numai dupa capitalurile morali, scientifice si materiali, ce élé posedu.

A fostu dar' una necesitate de prim'a ordine, ba chiaru una pretensiune imperativa a cercustãrilor in cari traimu, a pune aici la noi inceputulu scolei d'in cestiune, de-si modestu, dar' caro, alimentatu si spriginutu in continuu de concursulu si simpatiele Romanilor luminati si de inima, si va luá, cu tempu, una immensa estensiune amesurata programului, ce si-a prefistu acésta scola. Romanulu are lipsa, pretotindenea, de carte si lumina. Mai multa lipsa duce inse el: in tiér'a Oltului, in acea tiéra, carea ne revoca in memoria multe suveniru d'in trecut. Si cu câtu lips'a de instructiune si educatiune este mai mare, aici, la noi: cu atâtu necesitatea d'a se infintia acésta scola deveni d'in ce in ce mai tare pronunziata. Dar' nime nu sentiá mai tare lips'a acestei scole, decâtu chiaru cei cari si-pusera tota truda pentru a o infintia. Modesti'a si respectulu, ce detorescu acelor Romanu de inaltu sentimentu natiunala si patrioticu, este mobilulu, ce me silesce sê nu i pomenescu.

Destulu atâtu a cã scol'a s'a pusu in fiintia cu mari sacrificiuri si cu multe ustanele; si prelegerile curgu in trei clase avendu unu frumusielu numeru de elevi d'in urbe si districtu. Am dísu, cã scol'a s'a pusu in fiintia cu mari sacrificiuri si cu multe ustanele. La acésta mi-va objectá pote cine-va, cã ce se face cu fondulu fostiloru graniceri romani d'in acestu districtu, si cã de ce fostele comune granicere d'in regimentulu romanu antãiu de granitia n'au potutu castigá inea acelu fondu dísu, alu mundirulu, d'upa cum l'au astigatu Naseudenii? — Déca comunele nostre foste granicere aru fi pasitu si aru fi lucratu solidariu, ca Nasandenii; pote, cã aru dispune asta-di ele singure de acelu fondu; dar', in lipsa de tactu, in lipsa de solidaritate, in lipsa de actiune impreunata, nepotendu isbuti, strainii dispun si acum de acelu fondu si dau d'in elu câte câtu vreu scoleloru satesci d'in comunele foste granicere. — Iertandu-mi-se aceste mici digresii, me intoreu éra-si la cestiune.

Una scola, fia ea câtu de buna, nu pote prosperá, nu-si pote impleni, cu scumpetate, misiunea sa civilizatoria, cultivatoria si luminatoria, déca nu va dá satisfactiune pretensiunii indispensabile d'a intruni tote conditiunile, ce natur'a atãroru institute le reclama. Si fiindu cã adeveratele institute scolastice sunt chiamate, in prim'a linia, a luptá cu rara persistintia pentru a face d'in omu o mu in sensu eminentu, pentru a desceptá in elu demnitatea fiintiei sale, urmarindu unu singuru scopu

d'a deplini oper'a morale a omului, adeca regenerarea omenimei in genere si a natiuniloru in specie: urméza de sine, cã scol'a trebuie sê intrunéscã tote conditiunile, ce i potu facilitá marea misiune. Un'a dar' d'in principalele conditiuni, ce scol'a pretinde, este infintierea bibliotece-lor scolastice. Scol'a nostra inea a inceputu a-si infintia una biblioteca.

Inceputulu acestei intreprinderi salutare l'a facutu chiaru domnulu ministru de interne alu Romaniei libere Michaiu Coganiceanu, care, prin mediolocirea unui pré stimatu barbatu alu natiunii, a daruitu scolei nostre mai multe cárti de scola, in pretiu de una sutã lei noi, pentru care fapta marinimosa i exprimemu si publice cea mai respectuosa multamita. Scol'a nostra are de intempinat multe greutãti, asié incãtu nu i remanu medie disponibili pentru a-si infintia, pre spesele sale proprie, una biblioteca. Dreptu-aceea, domnule Redactoru, subseris'a directiune scolaria si-permite a rogá, pre calea publicitatii, pre toti domni autori si diuaristi romani, cari voru binevoí a dá pucina atentiune acestei rogaminti, ce se face in inte'esulu Romanismului, a daruf scolei nostre câte unu esemplariu d'in opurile si novelele D-lor ca se le remana numele memoritoriu si memori'a eterna d'in partea nostra si a natiunii.

Face-ti-ve, Domniloru, unu monumentu neperitoriu! Cã-ci a inlesni mediele pentru educarea si instruirea poporului nu este ore celu mai maretu, celu mai grandiosu monumentu, ce pote lasá cine-va de ereditate natiunii sale? — Cunoscundu dar' sollicitudinea, ce totu-de-un'a ati aretatu pentru interesele vitali ale natiunii, ne adresãmu cãtra inteliginti'a si patriotismulu D-vostre, Dni autori si redactori, siguri fiindu, cã d'in parte-ve unu concursu luminatu va fi asigurat oper'e, ce urmarimu.

F a g a r a s i u, a douã di d'in anulu 1870.

I o n u D i m ' a P e t r a s c u,
directoru si profesoru la scol'a capitala ort or. „Radu Negru.“

Aradu, 113 Ianuariu, 1870.

Se scie, cã Dlu I. P. Desseanu, nevoindu odata cu capulu, ca E. B. Stanescu sê fia alesu deputatu in cerculu Chisineului, a conchiamatu, la Socodoru, una conferintia, cu scopu de a candidá pre ori si cine contra lui Stanescu, pre care, pre cum scimu, insu-si poporulu l'a fostu proclamat de candidatu alu sêu. Conferintia d'in cestiune s'a tienutu in 10 l. c., la cas'a comunale, fiindu de facia 30—40 intieleginti si reprezentantii poporului d'in cerculu Chisineului. Dlu convocatoriu salutá conferintia, esprimendu-si bucuria, pentru cã cerculu este reprezentatu in numeru atâtu de frumos. Dni presinti inse, vediendu scopulu Dlu convocatoriu de a produce desbinare, d'in resbunare personale, l'au infruntatu, bine sciindu, cã cerculu Chisineului si-are candidatul sêu natiunala-opusetiunala.

Se eacã apoi intrebarea, cã cine sê fia presedintele conferintiei? ci fara resultatu, cã-ci nime nu fu in stare sê vorbésca asié, ca sê fia bine intielesu. Caus'a acestei confusii a ostu mai alesu impregiurarea cã Dlu Desseanu, observandu, cã intieleginti'a d'in cerculu Chisineului, fara exceptiune, este pentru Stanescu, a voitú, ca poporulu, ce representá cerculu respectivu, sê fia provocatu a se pronunzia in privinti'a candidatiunii. Mai multi Socodorenii stáu afara, bine instruiti, si strigáu neintre-

ruptu: Nu ne trebuie (Stanescu)! Cine li trebuie inse? Bietii omeni, singuri nu scieáu; fiindu-cã nice Dlu I. P. Desseanu nu éra in chiaru cu cestiunea acésta; de-ora-ce aveá d'a casa 7 insi pre lista de candidatiune. Dlu Sim. P. Desseanu, ca alegatoriu d'in cerculu respectivu, riscá numele Dlu Florianu Varga; dar' poporulu cercului, partea instruita, strigá: nu ne trebuie! é' cea-lalta: Sê trãesca Stanescu!

Conferintia acésta, constandu d'in strigete si chiote, durá mai multu de 2—3 ore. Dni de la Aradu, vediendu, cã nu potú dictá nice octoá candidatu in cerculu Chisineului, fiindu cã d'in alegatorii votanti numai S. P. Desseanu este in partea D-lor, é' cei alalti intieleginti cu poporulu sunt pentru Stanescu, s'au imprasciatu care in cotro, ducandu cu sine, a-buna-séma, una invetiatura buna pentru venitoriu.

E. B.

candid. de adv.

(Urméza inea numele a 13 insi, intieleginti d'in cerculu Chisineului.)

Turinu, 15 Ian. 1870.

Despre Rom'a se d'fcea odinora: „habeat jam Roma pudorem“, é' despre Danimarca Amletu d'fcea, cã e unu arestu. Acestea d'ise se potú aplicá cu totu dreptulu, in unu sensu ore-care, si la Ostrungari'a: Ffi justa odata, o Ungaria; inceta d'a seduce opiniunea publica européna incéta d'a negá Romaniloru drepturile ce li competu; reda-le libertatea ce li-ai privatu; inlocuesce prin adeverat'a egalitate privilegiatele evului mediu: cã-ci, pana candu vei lovi in viétia natiuniloru nemaghiare, vei fi judecata ca o negatiune a democratiei, a consciintiei si a dreptului. Daca n'asculti pe Romani, asculta celu pucinu pe straini, o Ungari'a. Éca cum ti-vorbesc „L'Opinione“ d'in Florentia: „Ori care va fi capetulu luptei d'intr' diversele natiunitãti d'in Ostrungari'a, noi nu ne tememu, cã intre seclulu alu 19-lea si alu 20-lea se va reinouí invasiunea barbara d'in alte tempuri. Victori'a va fi a celui-a ce scie mai multu. Ne pare inse ciudatã conduit'a presei ostrungare, care se intitula libe r a l e, totu-si n'a sciutu afia pana acumu nimicu altu ce va mai bunu, de câtu a invocá apesarea diverselor natiunitãti supuse imperiului; trista datina a temporiloru despotice, si care ajutá asié de pucinu chiaru despotismului, carele se fundá pre ea.“

Asculta acum si pe democratiea „L'Unitã politica“: „E cunoscutu, cã Ungaria e proprietatea aristocratiei maghiare. Multi membri ai acestei-a, in urm'a caderei d'in 1848, avendu bani, sciura castigá pe multi jurnalisti d'in Frãnci'a, Germani'a, Angli'a si Itali'a, pentru a in-sielá opiniunea publica facundu-o a crede, cã Ungari'a e patri'a libertãtii, egalitatii toturor natiunitãtiloru, si a celei mai mari libertãti religuare. Giober'ti alu nostru fu unulu d'in cei ce crediura limbutiloru acestor'a, si intorse spatel' jugo-slaviloru. In Itali'a s'a creatu o legiune ungureasca, si nobilii unguri, emigrati aici, ascurara, cã tote regimentele unguresci ale Austriei voru trece la noi indata ce voru vedé fluturandu drapelulu ung. in sirurile ostei italiene. Toti sciu, cã acésta nu s'a intemplatu. Dlu Ludvigh in Brussell'a, Szemere in Londr'a tiparira cárti, spre a demustrá, cã tote natiunitãtile d'in Ungari'a érau inamorate de magiari, de-si crud'a lupta d'in 48—49 probase contrariulu; totu-si francesii, anglesii si italianii crediura. Dupa ce Austri'a fu batuta, facundu-se capu alu

Si ajungundu la rfulu cu alvi'a frumosa,
Cu apa cristalina, ce curge'n abundantia
Si'n vaduri neseocate, pre bune de spelatu;
Oprir'aci, caturii-i desprinsera d'in frene,
Manandu i cãtra riulu cu unde rotitorie,
Sé pasca érba dulce. Ér' ele-apoi transporta
Vestmintele cu man'a in ap'a limpedã,
Le punu in gropi, le calca'ntrecundu-se la lucru.
Spelandu le pre tote, le limpedira bine,
Le'ntinsera in siruri pre tiernurele marii,
Pe prundulu plinu de petre, ce ap'a le spelase.
Se scald'apoi in apa, se ungu c'oleie fine
Si'ntindu prandiulu pre érba, la tiernurele apeí,
Lasandu ca sê se svente vestmintele la sóre.
Satule fiindu acum'a, copil'a si a ei serve
Dau díosu d'in capu tubanulu si'ncepu sê joce pil'a;
Ér' alb'a Nausica li canta'n jocu saltandu,
Precum Dian'a ambla, a muntiloru arcasia,
Saltandu prin Erimante si Taiget'u stancosulu,
Si-si afla desfetarea venandu la vieri si cerbi;
Si nimfele de campuri, copilele lui Joie,
Se joca'n hori cu dens'a pre Let'a desfatandu,
Ér' capulu ei si fruntea pre tote le umbresce
Si lesne-o poti cunosce de-si-su frumose tote;
Asié copil'a juna'ntre serve straluceá,
Dar' candu voiáu acum'a sê plece cãtra casa
Si'n frenu stau prinsu caturii cu albele'ncarcate,
Aten'a cu ochi vineti, ea alt'a cugetatu:
Sê scole pre Ulisse, sê védia mandr'a juna,
Ce-lu va conduce'n urbea poporului Feacu;
Si-atunci regin'arunca cu pil'a cãtr'o serve,
Ce ratecendu-si cursulu s'afunda'ntr'o vultore,
Unu tipetu scotu cu tote, Ulisse se tradiesce

Si'neinsu de grigi prudentulu, elu astu-feliu cugetá:
„Amaru de mine, Domne! ce tiéra va fi ast'a?
„Ori omenii aicea-su barbari si fara lege,
„Séu sunt drepti si amicabili, fricosi de Ddiei?
„Strigarea ce me'nceise, e tipetu de femea,
„Acele voru fi nimfe, frumosele de munte,
„Ce locuescu prin locuri, prin rãri si valciori,
„Séu pote-su chiaru aprope de omeni vorbitori?
„Da ce! Sê cercu acum'a, sê vediu cu ochii moi“.
Dicundu, esi d'in tufe pre nobilulu Ulisse
Rumpendu-si d'in padure cu man'a sa greuoia
Unu ramu de frundie dese s'acoper'alu sêu corpu,
Si-acum plecã si'ntogm'a ca leulu celu de munte,
Ce ratecindu, alérge ploatu, batutu de venturi
Si cunoscundu tari'a-si cu ochii arsi ca foculu
S'arunc' acum la tauri, acum la oi séu capre,
Cã-ci fomea lu silesce si'n staule sê sara,
Asié chiaru si Ulisse de-si érá golatecu,
Plecã cãtra copile cu comele frumose
Impinsu de man'a silei. Dar' fetele vediendu-lu
Uritu si plinu de sare, prin ripe s'ascusera,
Si-acé remase numai frumos'a Nausica,
C' Aten'a-i inspirase sê sté si sê-lu ascepte.
Si stá pre gandu Ulisse, cã or'ar' fi mai bine,
Sé mérga mai aprope, genunchii sê-i cuprindia,
Séu standu mai de departe cu vorbe dulci s'o roge
Sê-i dé vr'o'embracãminte si urbea sê-i arete.
Si'n cugetel' aceste-i parú cã e mai bine
Sê sté mai de departe si'n vorbe dulci s'o roge,
Sê n'o supere cum-va genunchii'mbratiosiaudu-i,
Si apoi asié-i grecescu cu vorbe intiepte:
„Plecatu te rogu, regina! deitia-ori moritoriu,
„Si daca esti d'in dieii ce locuescu Olimpulu,

„Te-aseмену cu Dian'a, copil'a Jovei mare,
„La forma, la statura, la tipulu têu frumosu;
„Ér' daca esti d'in omeni, ce locuescu pamentulu,
„De trei ori d'ieu, ferice de mam'a-ti veneranda,
„De trei ori é' ferice parintele ti si fratii,
„Cã-ci inim'a loru salta vediendu a' tale gratii,
„Vediendu ast-feliu de fiore saltandu la hora'n jocu,
„Dar' mai ferice acela d'in toti pre asta lume,
„Ce-acasa te va duce ca fidentiat'a lui;
„Eu n'am vediutu cu ochii asié ce-va pre lume
„Barbatu nice femea; uimescu si me'mpetrescu.
„In Delu, mi aducu aminte, l'altariulu lui Apollo
„Am vestu unu lăgeru tineru, crescutu d'intr'unu finicu
„(Cã-ci si-acolo plecasem si multu poporu cu mine
„Atuncia cu resboiulu ce-atãtu reu ni-a costatu)
„Si candu l'am vestu si-a-el'a, pre locu incremenisem.
„Cã-ci lemne asié de nobili nu crescu pre acestu pamentu.
„Asié te-admiru, muiere, uimescu si n'am virtute,
„Sê'mbratiosiediu genunchii-ti, de-si-su nefericitu.
„De doue-dieci de dile d'in insul'a Ogigi'a
„Fortune, vifori, valuri me totu invertu pre mare,
„Si-abié scapái eri numai, c'asié-e vo'ra divina,
„S'ajungu, sê suferu, pote, si-aici nefericiri,
„Cã-ci dieii nu me lasa, sê iesu d'in firulu sortii.
„Indura-te, regina, cã-ci multe-am suferitu;
„Te am intalnitu in cale-mi si nu cunoscu pre nime
„Ce locuescu p'aceea, cetatea si tienutul;
„Condú-me la cetate si da-mi ce-va pre mine
„Vr'o carpa séu vr'o haina ce ai pote la tine,
„Ér' tie sê-ti dé dieii ce inim'a-ti doresce —
„Barbatu, copii si casa si-o dulce fericioie.“

N. D e n s u s i a n u.

Cabinetului sasulu Beust, care nu cunosce polietnic'a compsetiune a imperiului, se constituie unu remnu a parte alu Ungariei, si se aneacă, in contr'a oricarui dreptu, ori carei ratiuni si cuvenintie, Transilvania si se face vasala Croati'a. Asiè Beust a incatenatu unguiriloru pre Romani si pre croati, cari si-versara sangele pentru a combate pre rebelii maghiari. Er' acum, pentru ca sè multiamasca si mai multu pre superb'a, prepotintea si nedrept'a rasa maghiara, dn Beust voiesce sè aneeseze — in contra vointiei lor — pre serbii d'in confiniulu militar, cari, ca tote celelalte natiuni d'in Ungari'a, urgisescu pre descendintii aceluorun huni, de la cari conservara insolintele si barbarulu caracteru. Dar' descendintii lui Atila nu tiranisèza numai pre natiunalitatile nemagh., cari formèza marea majoritate a Ungariei, standu ele càtra maghiari ca 2 càtra 1, ci ei, adeca aristocratii, departe de a admite egalitatea claselor, in camera au respinsu legea despre suprimerea bastonatelor (bataia cu batiulu). Nobilii ung., cari formèza 9/10 d'in parlamentu, voira a conservà proprietariloru si domnilor facultatea de a bate pre tierani si servitorii lor. Si apoi acesta lapedatura perversa cutèza a voi sè fia crediuta de càtra celelalte natiuni ale Europei, ca unu modelu alu natiunei angese, ca propugnatorii civilisatiunei in Europ'a orientale!

Ar' fi detorint'a preseii, ca sè demasce pseudoliberalismulu acestui soiu uralicu-tataru, care pe langa toti banii ce-i arunca pentru presa, peniru universitati si academie, se areta cerbicosu intru adoptarea culturai latine ori germane; d'in contra adopta cea slava asiè de pucinu inaintata. Ungurii sunt destinati a avè sortea turciloru in Europ'a, adeca ori a se germanisà ori a se slavisà, si acèst'a d'in caus'a, cà sunt pucini si devenira urgisiti toturor celoralte popore cu cari sunt marginasi prin teritoriu.

Èca, Ungaria, cum ti-vorbescè Itali'a, acea Italia, care, pana candu nu te a cunoscutu ce'a ce esti, ti-a aretat atàt'a simpatia. Ai avutu unu Carnevalu prelungu. Trebuie sè depuni mas'ca. Europ'a va vedè, cà in democratic'a Ungaria a iubitulu hidosulu scheletu alu despotismului. D.

Romani'a.

Camer'a deputatiloru.

Siedinti'a de la 23. Decemvre.

Aprobandu-se sumariulu si indeplinindu se cele alte formalitati obicinuite la deschiderea fia-carei siedintie, d. Constantinu Braieseu face o rectificare la cele publicate in Monitoriulu oficial, care contine procesulu verbalu alu siedintiei in care s'au discutat pensuniile.

La ordenea dilei fiindu votarea in totalu a proiectulu de lege pentru acordarea unui creditu de lei 35,918 bani 72 ministerialui de finantie, pentru plat'a diurnelor comisiunii de ancheta, care s' cereeteze situatiunea finainciaria cu câti-va ani in urma, se procede la votu si proiectulu se respinge fiindu pentru 36 voturi, era contr'a 46, d'in 82 votanti.

Siedinti'a de la 29. diecemvre.

Se aproba sumariulu siedintiei precedente, se acorda mai multe congedie câtoru-va deputati, si se cetescu comunicatele dilei.

D. Meitany anuncia o Interpelare d-lui ministru de finantie in privint'a legii de urmarire, cà-ci sunt sentintie pronunciate de curtea de apelu, care scutescu pre unii arendasi d'a plat', si cu tote astea sunt urmariti.

Presedintele consiliului de ministri declara cà d. ministru de interne roga adunarea a luà in desbatere proiectulu de lege relativu la insuratiei, si acèst'a in presint'a si a d-lui ministru de finantie; inse, d. ministru de finantie fiindu la senatu, unde e acceptatu cu multa nerabdare de d. Cr. Tøll, care are sè-si desvolte interpelarea d-sale privitoria la pensuni, crede cà celu mai nimeritu lucru aru fi, ca adunarea sè lucreze in sectiuni. — Deci camer'a trece in sectiuni, decidiendu ca siedinti'a venitoria sè se tiena in 30 dec. „Rom.“

VARIETATI.

*(Coloridegeliu.). Europenii gelescu, de comunu, in negru, fiindu cà colore a acèst'a represinta intunereculu, de care corpulu omului e cupriusu in momentu. Chinesii gelescu in albu, fiindu cà spèra, cà mortulu, trecundu in ce'a lume, se afla la locul curatirii. Colore a de doliu in Egiptu, e cea galbena, de ora-ce florile si frundiile, candu pica, ingalbinescu. Etiopianii folosescu colore a cafènia (negriciosa), fiindu cà represinta colore a pamentului, d'in care ne amu formatu, si unde ne vomu rentorce èra-si. Colòrea de doliu in unele partii ale Turciei e cea veneta, pentru cà e colore a ceriului, unde mergu mortii; èra in altele, e cea purpura sèu violeta, fiindu cà ambele sunt una compusetiune d'in negru si venetu, d'intre cari cea d'antàiu semnifica dorerea, èra cea d'in urma sperant'a.

*(Productiunea metaleloru pretioase.). Pretiulu productiunei de aur si argintu, de la anul 1492, adeca de la descoperirea Americi, se socotesce la 9.107.725.889 dollari pentru Americ'a, 1.763.600.000 pentru Europ'a si Russi'a asiatica, 895.000.000 dollari (25 miliarde florini, unu miliardu = 1000 milioane) pentru Australi'a si Seeland'a-Noua. Aurulu, ce era in circulatiune pre tempulu descoperirii Americi, nu facea mai multu de 120 milioane florini, er' argintulu cireiter 300 milioane fl. Americ'a produce, la anu, aur in pretiu de 74.100.000 dollari, argintu in pretiu de 60.578.000 dol.; Europ'a produce numai doue milioane in aur si 8 milioane in argintu; Russi'a asiatica 15 milioane d'in aur, unu mil. in argintu; Australi'a 47 milioane d'in aur si 200.000 in argintu. Prisosulu metaleloru pretioase, ce se afla, in 1. jan. 1868, in posesiunea statelor civilisate ale Europei si Americi, representà unu pretiu de 8.272 milioane flor. in aur si 7.972 florini in argintu.

*(„Adunarea Natiunale“). In ajunulu anului nou Maria Sa Domnulu a binevoitu a immanuà dloru ministri Cogalniceanu si Galescu, crucea de class'a I a ordului casei princiarie de Hohenzollern, care li s'a conferitu de Alteti'a Sa regale principele de Hohenzollern.

*(Descoperiri.). In comun'a Domonya-superiora, cottulu Ungvarului, s'au desgropatu cam la 250 bucati de bani de argintu d'in tempulu imperatului Leopoldu I si alu regelui polonu Ioanu.

*(Contributiunea) capitalei Vien'a fece in anul espiratu suma de 17,752,491 fl. 20 cr. v. a.

*(Cetimu) in „Corresp. Slave“, cà Bulgarii Turciei sunt organizati degià pentru reinnouirea luptei pentru dreptu si independintia. Terminulu rescotei ar' fi diu'a de San-Georgiu, conducatoriulu ei va fi celebrulu capu alu insurgentiloru Hadji Dimitri.

Totu „Corr. Slave“ ni spune, cà iritatiunea d'in confiniulu militar, contr'a demilitarisatiunei partiale, cresce pre di ce merge asiè, asiè càtu pote sè produca la primavèra unu spectaculu mai gravu de càtu celu d'in Dalmati'a.

Sciri electrice.

Parisu, 19. ian. In siedinti'a de ieri a corpului legativu s'a escatu una disputa infocata intre ministrulu Ollivier si Gambetta. Deputatulu Gambetta imputa lui Ollivier, cà si-a intrebuintiatu convingerea pentru venarea fericirii sale. Gambetta fu provocatu la ordene.

Vien'a, 19. ian. Conte Beust dechiarà cà nu va participà la consultàrile ulterioari in privint'a constituirii noului cabinetu. — Brestl functiuneza provisoriu si ca ministru de agricultura. — Anchet'a consularia se va intrunfi la 3. fauru.

Vien'a, 19. ian. In siedinti'a de asta-di a senatulu imperiale s'a inceputu desbaterea generale a supr'a proiectulu de adresa la mesagiulu imperatescu.

Berolinu, 19. ian. „Provin. corresp.“ spune: Visiti'a arceiducelui Carolu Ludovicu la curtea d'in Berolinu e semn, cà imperatulu Austriei pune totu atatu de mare pondu pre consolidarea raportelor amicabile d'intre Austri'a si Prusi'a ca si regele Vilhelmu.

Vien'a, 19. ian. Raportulu anuariu alu baneci natiunale constata, cà dotatiunile banecelor filiale ungnresci consistu d'in 36 milioane florini d'in cari 10 1/2 milioane sunt nantrebuintiate. Raportulu crede, cà negociatiunile cu Ungari'a, suscependu-se odata, se voru terminà fàre amènare, spre multumirea ambelor parti. La dechiaratiunea ministrulu de finantie, dr. Brestl, cà, inainte de terminarea negociatiuniloru suscepte cu Ungari'a, nu pote presinta senatulu imperiale vre-unu proiectu in privint'a detorrei de 80 milioane florini, raportulu directoriului baneci observa, „cà banca natiunale austriaca, atatu in interesulu publicu, càtu si i alu sèu propriu, nu se pote vedè indemnata a estinde cerculu sèu de activitate a supr'a unui teritoriu atatu de nesiguru precum e in presinte Ungari'a si cà continuarea acestei situatiuni nesigure o va constringe a-si margini mai tare activitatea sa d'in Ungari'a

Parisu, 20. ian. Diuar. „Liberté“ demintiesce famele despre una aliantia mai intima intre Franci'a, Austri'a, Bavari'a si Olandi'a.

Florenti'a, 20. ian. Se afirma, cà ministriulu a decisu amenarea siedintiloru parlamentului pana la 7. martiu.

Neapole, 20. ian. Diuar. „Conciliatore“ dice: Princess'a Luis'a, sor'a regelui Ferdinandu II, se va casatori cu principele Fridericu de Hohenzollern, fratele domnitoriului Romaniei.

Parisu, 20. ian. In Creuzot s'a intemplatu turburari. 10.000 lucratori si au sistatu lucràrile.

Semlinu, 20. ian. Patriarculu serbescu Marsfievici mori ieri la 2 ore dupa media-di.

Vien'a, 20. ian. „Fremdenblatt“ spune: Genaralulu Philippovics e numitu comandante in Tirolu, era genaralulu Mollinary guvernatoru in Croati'a.

Berolinu, 20. ian. Camer'a reprezentantiloru primi proiectulu lui Dunker, relativu la casarea restringerii libertatii de pressa.

Parisu, 21. ian. ules Simon va presintà corpului legativu unu proiectu de lege, relativu la abrogarea pedepsei de morte.

Bucuresci, 21. ian. Foi'a oficiale publicà in nr. sèu de ieri unu cerculariu alu ministriului de interne, Cogalniceanu, prin care invita pe prefecti sè aplice in modu strictu legile sustatorie cu privire la sporirea gidaniloru.

Paris, 21. ian. Rochefort a dechiaratu, cà nu se va presintà inaintea tribunalului, fiindu cà judecatori nu sunt alesi ci numiti, si publicitatea este eschisa.

Londr'a, 21. jan. Sir Napier e numitu guvernatoru alu Indiei.

Augsburg, 21. jan. „Allg. Ztg.“ publica unu articulu scrisu de monaculu Döblinger, care combate, d'in punctu in punctu, resolutiunea adresata conciliulu pentru infallibilitatea Papei.

Vien'a, 21. jan. „N. fr. Presse“ spune, cà Hye voiesce sè presinte camerei boileriloru unu proiectu de lege pentru concederea casatorfei intre gidani si crestini.

Paris, 21. jan. „Prov. Corr.“ anuncia, cà arceppulu d'n Paris tienu in conciliu una cuventare moderata, si fu salutatu d'in mai multe parti. Mai multi episcopi subsemnara petitiunea pentru scoterea redactiunei foielor clericali d'in manile laiciloru.

Vien'a, Desbaterea asupr'a adresei se continua in senatulu imperialu. Olier afirmà cà memorandulu majoritatii ministeriului consuna cu mesagiulu de tronu, polemiseza apoi cu parintele Greuter. Condamna press'a corupta (!), pentru cà apera pre boemi ataca memorandulu minoritatii si critica declaratiunea boemiloru. — Weigl. (d'in Galici'a) combate memorandulu majoritatii, desvolta si apera drepturile istorice ale Galiciei.

Calcutta, 21. jan. (post'a de la 1. jan. d'in Combay.) Sirdar Ismail, chanulu Turchestanului s'a supusu emirulu d'in Cabul, Penlow Tongsa d'in Bhuaton ucise pe adversariulu sèu, si domnesce singurn. Ducele de Edinburgh caletori in 1. jan. d'in Calcutta la Pendse'ah si Kaschmir.

Paris, 20. jan. Revolt'a lucratoriloru d'in Creuzot nu s'a sugrumatu. „Journal Houille“ scrie: Lucratorii d'in Creuzot pretindu, ca sociiloru, cari au renunciatu de buna voia la ocupatiunea lor, sè fia restituti in ocupatiune, er' directorulu fabricelor sè-si dee demissiunea.

Burs'a de Vien'a de la 21. ian.

5% metall.	60.35	Londra	123.10
Imprum. nat.	70.40	Argintu	120.27
Sorti d'in 1860	98.30	Galbenu	5.80 1/2
Act. de banca	733.26	Napoleond'or	9.85 1/2
Act. inst. cred.	261.60		

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMANU
Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.